

1. Inleiding

Op het einde van het secundair onderwijs maken jongeren een studiekeuze die richtinggevend is voor hun latere beroepsloopbaan. Scholen en CLB-medewerkers stimuleren leerlingen om deze belangrijke beslissing op een weloverwogen manier te nemen. Ze reiken hulpmiddelen aan om het opleidingsaanbod grondig te verkennen en stimuleren leerlingen om hun keuze te baseren op een helder en objectief beeld van hun eigen belangstelling, talenten, persoonlijkheid en waarden.

De tevredenheid over een job is afhankelijk van vele factoren. Veelal zal men zich beter voelen in een job die men als zinvol ervaart, die aansluit bij de eigen belangstelling en talenten en voldoende autonomie en waardering biedt in een aangename sociale omgeving.

Het salaris dat verbonden is aan een job en het belang dat jongeren en volwassenen hieraan hechten, kunnen erg verschillen. Spreken of schrijven over salaris(verschillen) is in Vlaanderen een gevoelige materie. Ook keuzebegeleiders voelen zich wel eens onwennig of onwetend als leerlingen, vaak met enige schroom, vragen over opleiding, beroep en salaris ter sprake brengen.

Als we het thema hier bespreken, is het niet om het belang het financiële aspect bij loopbaankeuzes te beklemtonen. We vinden wel dat jongeren recht hebben op objectieve en genuanceerde informatie over dit thema. De tweejaarlijkse Salarisenquête van Vacature & KU Leuven bevat interessante informatie over het salaris van de Belgen en de factoren die het salaris mee bepalen. In deze tekst vatten we de belangrijkste resultaten van de Salarisenquête 2014 samen.

2. Onderzoeksmethode en -groep

De resultaten zijn gebaseerd op de antwoorden van 33.173 personen op een webenquête. Er namen meer mannen (62%) dan vrouwen (38%) deel. In tabel 1 is de verdeling van het diplomaniveau, de leeftijd en het statuut van de respondenten weergegeven. In vergelijking met de totale populatie zijn ambtenaren en 40-plussers matig tot zwaar ondervertegenwoordigd. Personen zonder diploma hoger onderwijs en arbeiders zijn zeer zwaar ondervertegenwoordigd. De data werden statistisch gewogen om tot een representatieve afspiegeling van de Belgische loontrekkende beroepsbevolking te komen.

Tabel 1: Kenmerken van de deelnemers aan de enquête

leeftijd		diplomaniveau		statuut	
<30 jaar	32%	Academisch universiteit	31%	ambtenaren	11%
30-39 jaar	38%	Academisch hogeschool	16%	arbeiders	5%
40-49 jaar	20%	Professionele bachelor	32%	bedienden	84%
>50 jaar	10%	Geen hoger onderwijs	22%		

3. Maandsalaris van alle respondenten

In tabel 2 is de verdeling van de maandlonen weergegeven. Het gemiddelde brutosalaris bedraagt 3.261€ en het gemiddelde nettosalaris bedraagt 2.068€. Het gaat om voltijds equivalente maandlonen. De lonen van deeltijds werkenden werden omgerekend naar voltijdse lonen.

Tien procent van de respondenten verdient minder dan 1.900€ bruto per maand of 1.430€ netto. Anderzijds heeft tien procent van de respondenten een salaris van meer dan 5.000€ bruto of 2.900 € netto. De loonspanning, de verhouding tussen de 10% beste verdieners (bruto) en de 10% slechtste verdieners bedraagt 2,63. De progressiviteit van de belastingen maakt dat de loonspanning tussen de 10% hoogste en 10% laagste nettolonen kleiner is (2,03).

Tabel 2: Verdeling van het bruto- en nettomaandsalaris (in €)

	gem.	10%*	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%
bruto	3.261	1.900	2.160	2.398	2.600	2.875	3.200	3.505	4.048	5.000
netto	2.068	1.430	1.531	1.642	1.750	1.875	2.000	2.200	2.450	2.900

* Percentage van de respondenten met een maandsalaris dat gelijk is aan of lager dan het vermelde bedrag

4. Startlonen

Het startloon is het loon dat men verdiende bij de start van de loopbaan. De vraag naar het startloon werd enkel gesteld aan werknemers die sinds 2009 op de arbeidsmarkt gekomen zijn. De bedragen werden geïndexeerd om ze af te stemmen op het algemene loonniveau van maart 2014.

Het gemiddelde bruto startloon bedraagt 2.088€. Voor een ongehuwde Vlaamse bediende komt dit overeen met 1.465€ netto. Tien procent van de starters verdient bruto minder dan 1.348€ en 10% verdient meer dan 2.808€ bruto. De loonspanning bij de starters (2,08) is kleiner dan bij de totale groep (2,63).

5. Diplomaniveau en loon

Eén van de duidelijke conclusies uit het rapport is dat “studeren loont”. Wie over een “hoger” diploma beschikt, verdient meer dan wie dat niet heeft. In tabel 3 is de groep zonder diploma of met enkel een getuigschrift basisonderwijs als referentiegroep genomen. Per diplomaniveau is weergegeven hoeveel procent men meer verdient dan de referentiegroep. De masters van de universiteit hebben de hoogste lonen. Ze verdienen gemiddeld bijna de helft meer dan iemand zonder diploma of met een getuigschrift basisonderwijs.

Tabel 3: Gemiddelde bruto startloon per diplomaniveau (in €)

Diploma	verschil met referentiegroep
Geen diploma of enkel lager onderwijs (referentiegroep)	-
Lager secundair onderwijs	+7,4%
Hoger secundair onderwijs	+13,3%
Professionele bachelor (H.O. korte type/1 cyclus)	+25,5%
Academische bachelor aan een hogeschool	+30,4%
Academische bachelor aan een universiteit	+34,6%
Master aan een hogeschool (H.O. lange type/ 2 cycli)	+38,2%
Master aan een universiteit (lic. Ir. dr.)	+48,0%

6. Opleiding hoger onderwijs en startloon

In tabel 4 zijn de bruto startlonen voor verschillende opleidingen in het hoger onderwijs weergegeven. In de tweede kolom wordt vermeld om welk type opleiding het gaat (mh: master hogeschool; mu: master universiteit; pb: professionele bachelor).

Tabel 4: Gemiddelde bruto startlonen per opleiding hoger onderwijs (in €)

studierichting	type	loon
Geneeskunde (Arts, Tandarts)	mu	3.308
Farmaceutische wetenschappen	mu	3.204
Burgerlijk ingenieur, Burgerlijk ingenieur-architect	mu	2.849
Informatica	mu	2.826
Bio-ingenieur, Landbouwingenieur	mu	2.709
Biomedische wetenschappen	mu	2.668
Exacte wetenschappen (Biologie, Chemie, Fysica, Geografie, Geologie, Wiskunde)	mu	2.588
Industrieel ingenieur, MSOG (landmeter)	mh	2.584
Handelsingenieur, Handelsingenieur in de beleidsinformatica	mu	2.511

Rechten	mu	2.425
Economische wetenschappen (EW)	mu	2.338
Toegepaste economische wetenschappen (TEW)	mu	2.323
Journalistiek, Tolk, Vertaler	mh	2.317
Sociale wetenschappen	mu	2.302
Bouwkunde, Hout (professionele bachelor)	pb	2.280
Lichamelijke opvoeding, Kinesitherapie, Logopedie	mu	2.280
Prof. bachelors "Industriële wetenschappen" (Elektromechanica, ...)	pb	2.276
Bestuurskunde, Handelswetenschappen, Handelsingenieur	mh	2.274
Psychologie, Pedagogie	mu	2.266
Talen, Filologie	mu	2.262
Verpleegkunde, Vroedvrouw	pb	2.245
Prof. Bachelor Informatica	pb	2.151
Sociaal Agogisch werk (Orthopedagogie, Sociaal werk, Toegepaste psychologie)	pb	2.119
Criminologie	mu	2.104
Leraar kleuteronderwijs, Leraar lager onderwijs	pb	2.088
Archeologie, Geschiedenis, Kunstgeschiedenis, Musicologie	mu	2.077
Gezondheidszorg (Laborant, Logopedie, Kinesitherapie, Ergotherapie, Voedings- en dieetleer)	pb	2.066
Bedrijfsmanagement	pb	2.061
Secretariaat-talen	pb	2.053
Leraar secundair onderwijs	pb	2.026
Architectuur (professionele bachelor)	pb	1.996
Media, Reclame	pb	1.963
(Binnenhuis)architectuur	mh	1.930
Toerisme en recreatie	pb	1.839
Meester in de kunsten (Beeldende kunsten, Design, Drama, Muziek)	mh	1.684

mu: master universiteit mh: master hogeschool pb: professionele bachelor

(opmerking: Momenteel behoren alle academische opleidingen tot de universiteiten)

De opleidingen met de hoogste gemiddelde startlonen zijn Geneeskunde/Tandheelkunde, Farmaceutische wetenschappen, Burgerlijk ingenieur(-architect), Informatica en Bio-ingenieur.

De hoogstgeplaatste masters aan de hogeschool zijn Industrieel ingenieur, Vertaler/tolk/journalistiek en Bestuurskunde/Handelswetenschappen/Handelsingenieur. De Industrieel ingenieurs plaatsen zich zelfs in de top 8.

Binnen de professionele bachelors hebben de opleidingen "Industriële wetenschappen" en Bouwkunde/Hout de hoogste startlonen. Zij hebben een hoger startloon dan verschillende masteropleidingen.

De laagste startlonen zijn voor de Masters in de kunsten, Toerisme en recreatie en de opleidingen (Binnenhuis)architectuur.

De gemiddelde startlonen van de vijf best betaalde opleidingen (2.979€) liggen bijna 1.097€ of 58% hoger dan de startlonen van de vijf laagst geplaatste opleidingen (1.882€).

7. Functieniveau en loon

Een andere factor die het loon mee bepaalt is het functieniveau van de werknemer. In het onderzoek worden vijf functieniveaus onderscheiden: administratief ondersteunend personeel, uitvoerend personeel, professionele medewerker (vb. stafdienst), middenkader en het hoger management. In tabel 5 is het gemiddelde loon van het administratief ondersteunend personeel als referentie genomen. Voor de vier andere functieniveaus wordt vermeld hoeveel procent ze meer verdienen dan het administratief ondersteunend personeel.

Tabel 5: Loonverschillen per functieniveau

Administratief ondersteunend personeel	Uitvoerend personeel	Professionele medewerker	Middenkader	Hoger management
-	+3,6%	+12,9%	+22,3%	+45,5%

Uitvoerend personeel verdient 3,6% meer dan administratief ondersteunend personeel en voor een professionele medewerker bedraagt het verschil 12,9%. Het middenkader (22,3%) en vooral het hoger management (45,5%) kunnen rekenen op een beduidend hoger loon.

8. Tewerkstellingssector en loon

Ook de tewerkstellingssector is van invloed op het loon. In tabel 6 is weergegeven hoeveel het loon van een sector verschilt ten opzichte van de gemiddelde sector. De Chemie en farmaceutische industrie is met ruime voorsprong de best betalende sector en wordt op enige afstand gevolgd door de Bank- en verzekeringssector. De minst betalende sectoren zijn Toerisme, sport en recreatie en de Klein- en groothandel. Het verschil tussen de best en minst betalende sector bedraagt bijna 31%.

Tabel 6: Tewerkstellingssector en loonverschillen

Chemie en farmaceutische industrie	18,2%
Bank en verzekeringen	6,0%
Overige industriële sectoren (auto, metaal, machinebouw)	5,7%
Energie en milieu	5,6%
Telecom, ICT en internet	4,6%
Productie van voeding en andere consumptiegoederen	4,2%
Logistiek, transport en distributie	3,1%
Elektronica en technologische industrie	2,2%
Acht sectoren wijken niet significant af van het gemiddelde: Land- en tuinbouw, veeteelt en visserij; Bouw; Horeca; Studiebureaus en engineering; Media, marketing en communicatie; Juridische dienstverlening, notariaat en advocatuur; Gezondheidszorg; Onderwijs, vorming en wetenschappelijk onderzoek.	
Overheid	-2,5%
Overige diensten aan ondernemingen en particulieren	-3,8%
Socio-culturele sector en non-profit	-4,7%
Human Resources	-5,9%
Textielindustrie en mode	-6,1%
Klein- en groothandel	-8,3%
Toerisme, sport en recreatie	-12,6%

9. Variabele en extralegale beloning

Ongeveer een derde van de werknemers (34%) heeft recht op een variabele verloning. Het gaat om een bijkomende verloning die afhangt van resultaten of verdiensten en uitbetaald wordt als commissieloon, teambeloning, aandelenopties, een winstdeling in cash ... Dat het hier om behoorlijke bedragen kan gaan, blijkt uit de vaststelling dat het variabele loon gemiddeld 11% bedraagt van het bruto-jaarloon.

Bijna alle werknemers (95%) kunnen rekenen op één of andere vorm van extralegale voordelen. Een vergoeding voor woon-werkverkeer, maaltijdcheques een extra ziekte- of hospitalisatieverzekering en een pensioenplan of groepsverzekering in kader van pensioen zijn de meest toegewezen voordelen.

10. Salariskompas

Op basis van de resultaten van de Salarisenquête hebben de onderzoekers een salariskompas samengesteld. Het is beschikbaar via www.vacature.com/salariskompas.

Met het salariskompas kan je opzoeken welk het gemiddelde loon is op basis van een aantal criteria die je ingeeft: statuut, sector, ervaring, diploma en functieniveau.

Je kan een meer uitgebreid persoonlijk salarisrapport per e-mail ontvangen. Hierin wordt vermeld hoeveel het gemiddelde loon bedraagt met hetzelfde profiel in andere sectoren, regio, een groter/kleiner bedrijf, hoe het zit met extralegale voordelen ...

Salariskompas

Eerste richtcijfer van jouw salaris:

€ 2.743
BRUTO PER MAAND

Verfijn je resultaat

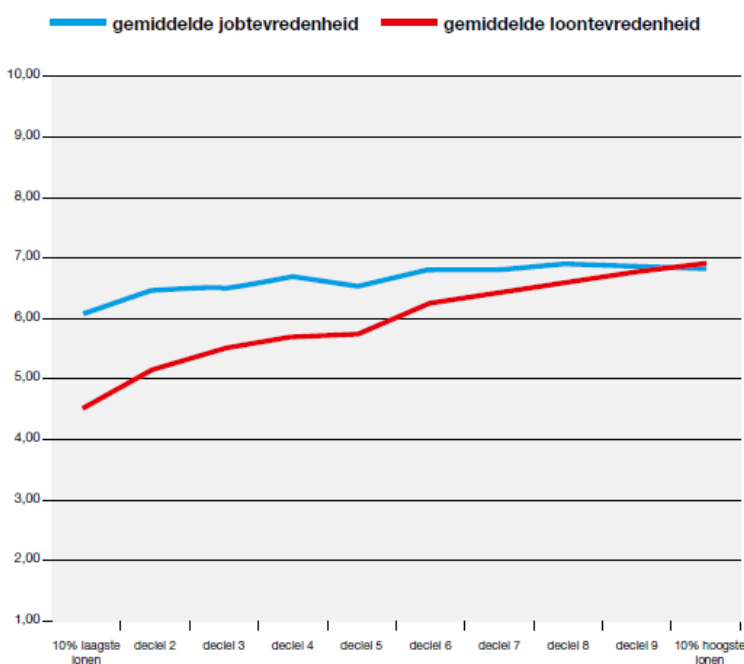
11. Loon- en jobtevredenheid

In de enquête werd ook gevraagd om op een tienpuntenschaal de tevredenheid met het loon en de job te beoordelen. De gemiddelde loontevredenheid (5,95) ligt lager dan de gemiddelde jobtevredenheid (6,66). Als men een score van 7 of hoger als criterium neemt om te spreken van "tevreden", dan zijn 65% van de werknemers jobtevreden en 46% loontevreden.

In figuur 1 is het verband tussen het loon en de job- en loontevredenheid weergegeven. De loontevredenheid hangt samen met het loon. De groep met de 10% laagste lonen geeft een score van 4,5 voor loontevredenheid tegenover 6,9 voor de groep met de 10% hoogste lonen.

Het verband tussen loon en jobtevredenheid is minder sterk. De groep met de 10% laagste lonen heeft een gemiddelde jobtevredenheid van 6,1 tegenover 6,8 voor de groep met de 10% hoogste lonen.

Figuur 1: Verband tussen loon en job- en loontevredenheid (Bron: Salarisenquête 2014, p.35)

12. Enkele andere vaststellingen

Ongeveer één op vijf van de respondenten (21,3%) is op het moment van de bevraging actief op zoek naar een andere job. In de meeste gevallen (19%) gebeurt dit op vrijwillig initiatief. Een kleine groep (2,3%) wil eigenlijk niet van job veranderen maar is noodgedwongen op zoek naar een andere job.

De gemiddelde werknemer besteedt dagelijks iets meer dan een uur (67 minuten) aan woon-werkverkeer (heen en terug). De pendeltijd van de groep met de 25% hoogste lonen (79 minuten) ligt hoger dan de pendeltijd in de groep met de 25% laagste lonen (57 minuten).

13. Referenties

Vacature & KU Leuven, *Salarisenquête 2014. Het loon van de Belg in twaalf bevindingen*, 44 p.

www.vacature.com/salariskompas/sites/default/files/temp/white_paper_ipad.pdf

De Salarisenquête 2014: de opmerkelijkste resultaten

www.vacature.com/carriere/salaris/De-Salarisenquete-2014-de-opmerkelijkste-resultaten

Vacature Salariskompas: www.vacature.com/salariskompas